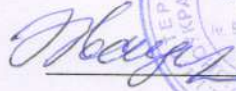

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту міжнародних відносин
ім. Б.Д.Гаврилишина

Ірина ІВАЩУК

_____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.в. проректора з науково-
педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

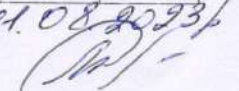
_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Світова політична історія»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань - 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність – 052 «Політологія»
Освітньо-професійна програма - «Міжнародні та регіональні політичні
комунікації»

Кафедра політології та філософії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	РС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	1	1, 2	60	60	7	16	67	210	1	2

31.08.2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 05 "Соціальні та поведінкові науки" спеціальності 052 «Політологія», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06. 2023 р.)

Робочу програму склала: доцент, к. істор. н. **Мирослава ГУРИК**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії та політології протокол № 1 від 28. 08. 2023р.

Завідувач кафедри **Тетяна ЧОЛАЧ**

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 052 «Політологія», протокол №_1_ від _29_. 08. 2023 р.

Голова групи
забезпечення спеціальності **Олег РУДАКЕВИЧ**

Гарант ОП ----- ----- **Володимир ТОМАХІВ**

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СВІТОВА ПОЛІТИЧНА ІСТОРІЯ»**

1. Опис дисципліни «Світова політична історія»

Дисципліна «Світова політична історія »	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 7	галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Дисципліна циклу нормативних
Кількість залікових модулів – 3, 4	спеціальність 052 «Політологія»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i>
Кількість змістових модулів – 2	Бакалавр	Лекції: <i>Денна – 60</i> Практичні заняття: <i>Денна – 60</i>
Загальна кількість годин – 210		Самостійна робота: <i>Денна – 67</i> <i>Тренінг, КПІЗ - 16</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 7</i>
Тижневих годин – 12, з них аудиторних 6		Вид підсумкового контролю – залік, іспит <i>Денна– залік, іспит</i>

2. Мета і завдання дисципліни «Світова політична історія»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою дисципліни «Світова політична історія» є вивчення і стислий виклад основних етапів, форм і методів державотворення, різновиди і еволюція політичного устрою з переважним наголосом на Європі від давнини до сьогодення, формування знань у студентів про місце і роль провідних демократичних країн світу у державотворчому та культурному поступі європейської та світової цивілізацій.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

Завдання лекційних занять полягає у тому, щоб ознайомити студентів із еволюцією світової політичної історії та розвитку світового політичного процесу, історичними та політичними формами держав, проаналізувати основні тенденції еволюції політичного устрою країн світу у конкретний історичний період розвитку, оперувати основними поняттями та категоріями, які характеризують політичний розвиток провідних країн світу.

Завдання практичних занять полягає у тому, щоб сформувати у студентів розуміння основних закономірностей розвитку світової політичної історії та причинно-наслідкові зв'язки світового політичного процесу; навички з принципів застосування набутих теоретичних знань для використання їх в своїй професійній та громадській діяльності; історичних дослідженнях з політичної проблематики; глибше засвоїти та закріпити теоретичні знання, одержані на лекціях.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни «Світова політична історія» для студентів спеціальності 052 «Політологія».

- Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
- Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни: «Всесвітня історія», «Українська мова та література», «Історія України».

2.5. Результати навчання.

- Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
- Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

Програма навчальної дисципліни «Світова політична історія»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Політична історія світової цивілізації у давні, середньовічні і нові часи.

Тема 1. Світова політична історія як навчальна дисципліна. Політична історія держав Стародавнього Сходу. (2 год)

Предмет курсу «Світова політична історія » і його завдання. Періодизація курсу світової політичної історії. Особливості політичної історії держав Стародавнього Сходу: теократизм та деспотизм. Основні форми державного правління. Характер та особливості давньосхідного суспільства та держави. Загальне та особливе політичного розвитку народів Сходу.

Література: [1,2,4, 5, 11, 15, 41.]

Тема 2. Особливості політичної історії Стародавньої Греції (2 год)

Перша європейська цивілізація у Європі. Особливості антично-полісного варіанту політичного розвитку. Поліс – основа грецького державного устрою. Феномен античної демократії (архе).

Література: [1,2,4, 5, 10, 12, 15,27, 41,]

Тема 3. Особливості політичної історії Стародавнього Риму. (2год)

Римська республіка. Криза політичної системи Римської республіки. Римська імперія: державна ідеологія, бюрократичний апарат. Причини розпаду Римської імперії. Причини падіння Західної Римської імперії.

Література: [1,2,4, 5, 10, 12, 15,27, 41,]

Тема 4. Особливості політичної історії держав європейського Середньовіччя (2 год)

Загальна характеристика західноєвропейського Середньовіччя. Культурно-цивілізаційні фактори європейського Середньовіччя. Політичний устрій держав Середньовіччя. Теократизм. Виникнення парламентаризму. Становлення абсолютистських монархій. Особливості політичного розвитку Візантії. Загальне і особливе у політичному розвитку країн Західної Європи доби Середньовіччя.

Література: [3, 4, 5, 10, 12, 15.]

Тема 5. Особливості історичного та політичного розвитку цивілізацій середньовічного Сходу (2 год)

Специфічні риси розвитку країн Азії. Проблема феодалізму на Сході. Виникнення ісламу та його вплив на розвиток світової політичної історії. Виникнення ісламу й утворення Арабського халіфату. Оформлення мусульманського права (шаріату) та його соціальна роль. Виникнення Османської імперії. Туреччина як класична східна середньовічна деспотія з

високорозвиненим адміністративно-бюрократичним апаратом. Зіткнення, взаємодія і протистояння християнського Заходу й ісламського Сходу.

Література: [3, 4, 5, 10,11, 12, 15, 27, 32.]

Тема 6. Основні тенденції розвитку політичної історії у період руйнування політичних традицій Середньовіччя. Початок формування індустріального суспільства (кінець XIV- поч. XVIII століть). (4 год)

Відмирання середньовічних політичних традицій і стандартів. Початок формування індустріальної цивілізації та політичні наслідки цього процесу. Великі географічні відкриття та їх наслідки для розвитку світової цивілізації. Формування політики колонізації земель Північної і Південної Америки. Активізація розвитку торгівлі та революція цін у світі. Політичні наслідки еміграції європейського населення до інших континентів.

Політичні трансформаційні процеси в країнах Європи. Реформація. Перші європейські політичні революції та їх історико-політичні наслідки. Революція у Нідерландах XVI століття. Падіння абсолютизму в Англії в 1649 р. Криза республіки Кромвеля. Історичне значення революцій у Нідерландах і Англії.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15,28.]

Тема 7. Політичні трансформації в розвитку європейської та американської цивілізації у період Нового часу (2 год)

Політична експансія європейськими державами Америки. Прискорення розвитку економічних відносин в Північній Америці і зростання рівня політичної самосвідомості. Прийняття декларації незалежності США 4 липня 1776 р. Конституція США 1787 р. Білль про права 1789 року. Особливості формування американського суспільства. «Конституційна війна» (1861–1862). Перемога Півночі. Утвердження президентської політичної системи.

Тема 8. Франція у період Нового часу (2 год)

Велика Французька буржуазна революція 1789-1794 рр. Поразка революції. Прихід до влади Наполеона Бонапарта у 1799 р. та його реформи. Політичні наслідки правління Наполеона Бонапарта для Франції і Європи.

Тема 9. Становлення парламентаризму в Європі і США у період Нового часу (2 год)

Становлення парламентаризму в Європі і США. Основні ідейно-політичні доктрини Європи XIX століття: консерватизм, лібералізм, соціалізм, анархізм.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15,28.]

**Тема 10. Політична історія світу у період активного розвитку індустріального суспільства (кінець XIX-початок XX століття)
Політична історія Німеччини. (4 год)**

Буржуазні революції XIX ст. на Заході. Соціально-політичні результати буржуазних перетворень у західноєвропейських країнах. Буржуазна демократія, її сутність. Становлення та розвиток парламентських політичних систем. Австро-пруська боротьба за гегемонію у Німеччині. Франко-пруська війна. Створення Німецької імперії. Австро-німецький блок. Створення Троїстого союзу.

**Тема 11. Політична історія Італії (кінець XIX-початок XX століття)
(2 год)**

Політичний курс К. Кавура у Сардинському королівстві. Приєднання до П'ємонті центрально-італійських держав та створення Італійського королівства.

Тема 12. Політична історія Австро-Угорщини (кінець XIX-початок XX століття) (2 год)

Створення двоєдиної монархії Австро-Угорщини. Слов'яни у монархії Габсбургів. Національно-визвольний рух слов'ян у Турецькій імперії. (Чорногорія, Сербія, Боснія і Герцеговина). Болгарське національне відродження.

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Політична історія новітнього часу (XX-
початок XXI століття)**

Тема 13. Основні тенденції політичного розвитку країн світу під час Першої світової війни (6 год)

Політика США та європейських держав напередодні Першої світової війни. Оформлення військово-політичних блоків. Троїстий союз. Україна у політичних намірах великих держав: Німеччини, Австро-Угорщини та Росії. Причини першої світової війни. II Інтернаціонал. Лютнева революція в Росії. Падіння самодержавства. Жовтневий (1917 р.) переворот революція в Росії та його вплив на політичні процеси в світі.

Назрівання революційної ситуації в Європі. Революція в Німеччині. Крах імперії Габсбургів та утворення самостійних національних держав: Польщі, Угорщини, Югославії, Чехословаччини.

Посилення національно-визвольної боротьби народів Азії, Африки та Латинської Америки. Утворення III Комуністичного інтернаціоналу.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14,15,28.]

Тема 14. Міжвоєнний період світової історії: суспільно-політичні трансформації (1918-1939 рр.) (2 год)

Геополітичні зміни у світі після Першої світової війни. Версальсько-вашингтонська система міжнародних відносин, її суперечності. Роль і

діяльність Ліги Націй. III Комуністичний інтернаціонал. Міжнародний соціал-демократичний рух, його лідери та утворення соціалістичного інтернаціоналу. Становище Німеччини після поразки у Першій світовій війні. Перша хвиля фашистського руху в Італії та Німеччині.

Тема 15. США у міжвоєнний період (1918-1939 рр.) (2 год)

Світова економічна криза 1929–1933 рр та її вплив на кризу політичних інститутів європейської демократії. “Новий курс” Ф. Рузвельта.

Тема 16. Становлення тоталітарних режимів в Європі (4 год)

А. Гітлер та ідеї націонал-соціалізму. Прихід нацистів до влади в Німеччині у січні 1933 р. та становлення нацистського тоталітаризму. Друга хвиля фашистського руху в європейських країнах. Формування сталінського тоталітаризму в СРСР.

Посилення небезпеки військового конфлікту та назрівання Другої світової війни у др. пол. XX ст.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12,14, 15, 23, 26, 28.]

Тема 17. Основні тенденції політичного розвитку країн світу під час Другої світової війни (1939-1945 рр.) (4 год)

Підписання радянсько-німецького договору про кордони і дружбу 28 вересня 1939 р та розподіл сфер впливу. Початок Другої світової війни. Причини, характер і періодизація другої світової війни. Нацистська та радянська агресія в перший період др. світової війни.

Утворення англо-американського блоку. Потрійний пакт Німеччини, Італії та Японії від 27 жовтня 1940 р. Приєднання Фінляндії, Угорщини, Словаччини, Румунії та Болгарії до Потрійного пакту. Пакт про нейтралітет між СРСР та Японією.

Тема 18. Радянсько-німецька війна. (1941-1945 рр.) (2 год)

Радянсько-німецька війна. її характер і цілі. Національно-визвольний рух у Європі. Політичні підсумки та уроки другої світової війни.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15,23, 26, 28.]

Тема 19. Геополітичні зміни у післявоєнному світі. Політика «Холодної війни». (4 год)

Геополітичні зміни у світі після Другої світової війни. Загострення суперечностей між колишніми союзниками у антигітлерівській коаліції. Боротьба між СРСР і США за лідерство у післявоєнному світі. «Холодна війна».

Становлення нової Європи. Насадження «радянської моделі соціалізму» у країнах Центральної та Південно-Східної Європи. Соціально-економічні та політичні кризи кінця 40–60 років, їхні головні причини.

Тема 20. Особливості суспільно-політичного розвитку країн Західної Європи в період «Холодної війни». (4 год)

Особливості суспільно-політичного розвитку країн Західної Європи. Розпад колоніальної системи. Посилення впливу США на політику Західних держав. Загострення протиборства між двома системами. Німецька проблема у післявоєнній Європі. Берлінська криза 1961р. Карибська криза: причини, політичні уроки для світу. Десталінізація.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 23, 26, 28.]

Тема 21. Крах комуністичних тоталітарних режимів в країнах Центральної та Південно-Східної Європи. Розпад СРСР (4 год)

Політичний розвиток світу в кін. ХХ - на поч. ХХІ ст. Народні антитоталітарні революції 1989—1990 рр. у соціалістичних країнах Східної Європи та їхні особливості.

Парламентські вибори в Польщі (червень 1989 р.).

Вільні демократичні парламентські вибори в Угорщині. «Оксамитова революція» 1989 р. в Чехословаччині. Утворення Проголошення двох незалежних держав: Чеської Республіки і Словацької Республіки.

Перемога демократичної революції в Болгарії.

Особливості революції в Румунії. Міжнародні наслідки об'єднання Німеччини.

Розпад Югославії, виникнення нових держав. Кризи та конфлікти на терені колишньої Югославії. Серпневі події 1991 р. у Москві та їхні наслідки. Розпад СРСР. Створення Співдружності незалежних держав (СНД). Міжнародні наслідки розпаду СРСР і розвалу світової системи соціалізму.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 23, 26, 28.]

Тема 22. Основні тенденції політичного розвитку держав світу наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття (4 год)

Зміни балансу сил у Європі та у світі після розпаду СРСР. Кінець біполярного світу. Просування НАТО на схід: проблеми і перспективи. Програма «Партнерство заради миру», її сутність.

Глобальні зміни на рубежі ХХ і ХХІ ст. Сепаратизм та інтеграція у міжнародних відносинах. Транснаціоналізація, глобалізація як феномен ХХ ст. Провідні тенденції світового розвитку на поч. ХХІ ст. Європейський Союз: історія, політична структура, досягнення та проблеми розширення. Політика розширення ЄС на Схід: передумови, проблеми та наслідки. Україна на шляху до європейської інтеграції.

Революції у арабських країнах Пн. Середземномор'я. Роль інформаційних технологій у соціальних вибухах.

Транснаціональна організована злочинність, тероризм нові виклики міжнародній стабільності. Сучасні концепції світового розвитку.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 23, 26, 28.]

**4. Структура залікового кредиту дисципліни «Світова політична історія»
денна форма навчання**

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Політична історія світової цивілізації у
давні, середньовічні і нові часи**

	Кількість годин				Контрольні заходи
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	
Тема 1. Світова політична історія як навчальна дисципліна.	2	2	3		Питання
Тема 2. Особливості політичної історії Стародавньої Греції	2	2	3		Питання, тести, реферати
Тема 3. Особливості політичної історії Стародавнього Риму.	2	2	3		Проблемні завдання, тести
Тема 4. Особливості політичної історії держав європейського Середньовіччя.	2	2	3	1	Питання, Проблемні завдання
Тема 5. Особливості історичного та політичного розвитку цивілізацій середньовічного Сходу.	2	2	3		Питання, Проблемні завдання
Тема 6. Основні тенденції розвитку політичної історії у період руйнації політичних традицій Середньовіччя і Початок формування індустріального суспільства (кінець XIV- поч. XVIII століть).	4	4	3	1	Питання, тести
Тема 7. Політичні трансформації в розвитку європейської та американської цивілізації у період Нового часу.	4	4	3		Питання, Проблемні завдання
Тема 8 Франція у період Нового часу	2	2	3		Проблемні завдання, тести
Тема 9. Становлення	2	2	3		Проблем-

парламентаризму в Європі і США у період Нового часу					ні завдання, тести
Тема 10. Політична історія світу у період активного розвитку індустріального суспільства (кінець XIX-початок XX століття) Політична історія Німеччини.	4	4	3	1	Проблемні завдання, тести
Тема 11. Політична історія Італії (кінець XIX-початок XX століття)	2	2	3		Проблемні завдання, тести
Тема 12. Політична історія Австро-Угорщини (кінець XIX-початок XX століття)	2	2	3		Проблемні завдання, тести
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Політична історія новітнього часу (XX-початок XXI століття)					
Тема 13. Основні тенденції політичного розвитку країн світу напередодні Першої світової війни.	2	2	3		Питання, тести
Тема 14. Міжвоєнний період світової історії: суспільно-політичні трансформації (1918-1939 рр.) .	4	4	3	1	Питання, проблемні завдання, тести
Тема 15. США у міжвоєнний період (1918-1939 рр.)	2	2	3		Питання, проблемні завдання, тести
Тема 16. Становлення тоталітарних режимів в Європі	2	2	3		Питання, проблемні завдання, тести
Тема 17. Основні тенденції політичного розвитку країн світу під час Другої світової війни (1939-1945 рр.).	4	4	3		Питання, Проблемні завдання
Тема 18. Радянсько-німецька війна. (1941-1945 рр.)	2	2	3		Питання, проблемні завдання,

					тести
Тема 19. Геополітичні зміни у післявоєнному світі. Політика «Холодної війни».	4	4	3		Питання, Проблемні завдання
Тема 20. Особливості суспільно-політичного розвитку країн Західної Європи в період «Холодної війни».	4	4	4	1	Проблемні завдання, тести
Тема 21. Крах комуністичних тоталітарних режимів в країнах Центральної та Південно-Східної Європи. Розпад СРСР.	4	4	3	1	Питання, Проблемні завдання
Тема 22. Основні тенденції політичного розвитку держав світу наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	4	4	3	1	Питання, Проблемні завдання
Разом	60	60	67	7	

5. Тематика практичних занять

Тема 1. Світова політична історія як навчальна дисципліна.

Політична історія держав Стародавнього Сходу

Мета: Подати основну проблематику світової політичної історії як навчальної дисципліни. Розкрити особливості політичного розвитку держав Стародавнього Світу, відмінності між політичними парадигмами східної та європейської цивілізації.

Питання для обговорення:

1. Світова політична історія як навчальна дисципліна.
2. Характер та особливості давньосхідного суспільства та держави.
3. Особливості політичної історії та держав Стародавнього Сходу:
4. Загальне та особливе політичного розвитку народів Стародавнього Сходу.

Література: [1, 2,4, 5,10, 11,12, 15, 27, 41.]

Тема 2. Особливості політичної історії Стародавньої Греції та Риму

Мета: Показати особливості політичного розвитку Стародавньої Греції та Риму. Розкрити феномен античної демократії, спільне та відмінне між політичними традиціями античної Греції і Риму.

Питання для обговорення:

1. Особливості політичної історії Стародавньої Греції. Поліс – основа грецького державного устрою.
2. Феномен демократії Феномен античної демократії (архе) та її суть.
3. Особливості політичної історії Риму. Феномен республіки та імперії.
4. Римська імперія: державна ідеологія, бюрократичний апарат. Причини розпаду Римської імперії.

Література: [1, 2,4, 5,10, 11,12, 15, 27, 41.]

Тема 3. Особливості політичної історії держав епохи європейського Середньовіччя

Мета: Розкрити особливості політичної історії держав доби Середньовіччя, вплив церкви на політичне життя держав середньовічних держав Західної Європи, протистояння світської та духовної влади.

Питання для обговорення:

1. Особливості політичного устрою держав європейського Середньовіччя.
2. Становлення абсолютистських монархій. Зародження та виникнення парламентаризму.
3. Особливості політичного розвитку Візантії. Вплив Візантії на політичний розвиток країн Південно-Східної Європи.
4. Загальне і особливе у політичному розвитку країн Західної Європи доби Середньовіччя.

Література: [3, 4, 5, 10,11, 12, 15, 27, 32.]

Тема 4. Особливості історичного та політичного розвитку цивілізацій середньовічного Сходу

Мета: Проаналізувати особливості політичної історії держав середньовічного Сходу та їх специфічні риси їхнього розвитку. Розкрити причини виникнення ісламу та його вплив на розвиток світової політичної історії.

Питання для обговорення:

1. Специфічні риси розвитку країн Азії. Проблема феодалізму на Сході.
2. Виникнення ісламу та його вплив на світову політичну історію світу. Арабський халіфат.
3. Створення Османської імперії як класичної східної середньовічної деспотії.
4. Зіткнення і протистояння християнського Заходу й ісламського Сходу в середні віки.

Література: [3, 4, 5, 10,11, 12, 15, 27, 32.]

Тема 5. Основні тенденції розвитку політичної історії у період руйнування політичних традицій Середньовіччя. Початок формування індустріального суспільства

Мета: Проаналізувати основні тенденції розвитку політичної історії у період руйнування політичних традицій Середньовіччя. Розкрити вплив та наслідки для політичної історії формування індустріального суспільства .

Питання для обговорення:

1. Великі географічні відкриття та їх наслідки для розвитку світової цивілізації. Формування політики колонізації земель Північної і Південної Америки.
2. Початок формування індустріальної цивілізації та політичні наслідки цього процесу.
3. Політичні трансформаційні процеси в країнах Європи. Реформація та ранні буржуазні революції в Європі.
4. Російська держава у XVI- XVII столітті. Політична концепція «Москва – Третій Рим».

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15,28.]

Тема 6. Політичні трансформації в розвитку європейської та американської цивілізації у період Нового часу (4 год)

Питання для обговорення.

1. Політична експансія європейськими державами Америки.
2. Прискорення розвитку економічних відносин в Північній Америці і зростання рівня політичної самосвідомості.
3. Прийняття декларації незалежності США 4 липня 1776 р.
4. Конституція США 1787 р.
5. Білль про права 1789 року.
6. Особливості формування американського суспільства. «Конституційна війна» (1861–1862).
7. Перемога Півночі. Утвердження президентської політичної системи.

Питання для обговорення:

1. Американська революція і утворення США. Особливості політичного розвитку США у XIX – поч. XX ст.
2. Утворення незалежних держав в Південній Америці.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15,28.]

Тема 7. Франція у період Нового часу (2 год)

Питання для обговорення.

1. Велика Французька буржуазна революція 1789-1794 рр.
2. Поразка революції. Прихід до влади Наполеона Бонапарта у 1799 р. та його реформи.
3. Політичні наслідки правління Наполеона Бонапарта для Франції і Європи.

Тема 8. Становлення парламентаризму в Європі і США у період Нового часу (2 год)
Питання для обговорення.

1. Становлення парламентаризму в Європі і США.
2. Основні ідейно-політичні доктрини Європи ХІХ століття: консерватизм, лібералізм, соціалізм, анархізм.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15,28.]

Тема 9. Політична історія світу у період активного розвитку індустріального суспільства (кінець ХІХ-початок ХХ століття)
Політична історія Німеччини. (4 год)
Питання для обговорення.

1. Буржуазні революції ХІХ ст. на Заході. Соціально-політичні результати буржуазних перетворень у західноєвропейських країнах.
2. Буржуазна демократія, її сутність. Становлення та розвиток парламентських політичних систем.
3. Австро-прусска боротьба за гегемонію у Німеччині.
4. Франко-прусска війна. Створення Німецької імперії.
5. Австро-німецький блок. Створення Троїстого союзу.

Тема 10. Політична історія Італії (кінець ХІХ-початок ХХ століття)
(2 год)
Питання для обговорення.

1. Політичний курс К. Кавура у Сардинському королівстві.
2. Приєднання до П'ємонту центрально-італійських держав та створення Італійського королівства.

Тема 11. Політична історія Австро-Угорщини (кінець ХІХ-початок ХХ століття) (2 год)
Питання для обговорення.

1. Створення двоєдиної монархії Австро-Угорщини.
2. Слов'яни у монархії Габсбургів. Національно-визвольний рух слов'ян у Турецькій імперії. (Чорногорія, Сербія, Боснія і Герцеговина).
3. Болгарське національне відродження.

Тема 12. Основні тенденції політичного розвитку країн світу під час Першої світової війни (6 год)
Питання для обговорення.

1. Політика США та європейських держав напередодні Першої світової війни.
2. Оформлення військово-політичних блоків. Троїстий союз.
3. Україна у політичних намірах великих держав: Німеччини, Австро-Угорщини та Росії.
4. Причини першої світової війни. II Інтернаціонал.
5. Лютнева революція в Росії. Падіння самодержавства. Жовтневий (1917 р.) переворот революція в Росії та його вплив на політичні процеси в світі.
6. Революція в Німеччині.
7. Крах імперії Габсбургів та утворення самостійних національних держав: Польщі, Угорщини, Югославії, Чехословаччини.
8. Посилення національно-визвольної боротьби народів Азії, Африки та Латинської Америки. Утворення III Комуністичного інтернаціоналу.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 28.]

Тема 13. Міжвоєнний період світової історії: суспільно-політичні трансформації (1918-1939 рр.) (2 год)

Питання для обговорення.

1. Геополітичні зміни у світі після Першої світової війни.
2. Версальсько-вашингтонська система міжнародних відносин, її суперечності.
3. Роль і діяльність Ліги Націй. III Комуністичний інтернаціонал. Міжнародний соціал-демократичний рух, його лідери та утворення соціалістичного інтернаціоналу.
4. Становище Німеччини після поразки у Першій світовій війні.
5. Перша хвиля фашистського руху в Італії та Німеччині.

Тема 14. США у міжвоєнний період (1918-1939 рр.) (2 год)

Питання для обговорення.

1. Світова економічна криза 1929–1933 рр та її вплив на кризу політичних інститутів європейської демократії.
2. “Новий курс” Ф. Рузвельта.

Тема 15. Становлення тоталітарних режимів в Європі (4 год)

Питання для обговорення.

1. А. Гітлер та ідеї націонал-соціалізму. Прихід нацистів до влади в Німеччині у січні 1933 р. та становлення нацистського тоталітаризму.
2. Друга хвиля фашистського руху в європейських країнах.
3. Формування сталінського тоталітаризму в СРСР.
4. Посилення небезпеки військового конфлікту та назрівання Другої світової війни у др. пол. XX ст.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 23, 26, 28.]

Тема 16. Основні тенденції політичного розвитку країн світу під час Другої світової війни (1939-1945 рр.) (4 год)

Питання для обговорення.

1. Підписання радянсько-німецького договору про кордони і дружбу 28 вересня 1939 р та розподіл сфер впливу.
2. Початок Другої світової війни. Причини, характер і періодизація другої світової війни.
3. Нацистська та радянська агресія в перший період др. світової війни.
4. Утворення англо-американського блоку.
5. Потрійний пакт Німеччини, Італії та Японії від 27 жовтня 1940 р.
6. Приєднання Фінляндії, Угорщини, Словаччини, Румунії та Болгарії до Потрійного пакту.
7. Пакт про нейтралітет між СРСР та Японією.

Тема 17. Радянсько-німецька війна. (1941-1945 рр.) (2 год)

Питання для обговорення.

1. Радянсько-німецька війна. її характер і цілі.
2. Національно-визвольний рух у Європі.
3. Політичні підсумки та уроки другої світової війни.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 23, 26, 28.]

Тема 18. Геополітичні зміни у післявоєнному світі. Політика «Холодної війни». (4 год)

Питання для обговорення.

1. Геополітичні зміни у світі після Другої світової війни.
2. Загострення суперечностей між колишніми союзниками у антигітлерівській коаліції.
3. Боротьба між СРСР і США за лідерство у післявоєнному світі. «Холодна війна».
4. Становлення нової Європи. Насадження «радянської моделі соціалізму» у країнах Центральної та Південно-Східної Європи.
5. Соціально-економічні та політичні кризи кінця 40–60 років, їхні головні причини.

Тема 19. Особливості суспільно-політичного розвитку країн Західної Європи в період «Холодної війни». (4 год)

Питання для обговорення.

1. Особливості суспільно-політичного розвитку країн Західної Європи. Розпад колоніальної системи.
2. Посилення впливу США на політику Західних держав.

3. Загострення протиборства між двома системами.
4. Німецька проблема у післявоєнній Європі.
5. Берлінська криза 1961р.
6. Карибська криза: причини, політичні уроки для світу.
7. Десталінізація.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15,23, 26, 28.]

Тема 20. Крах комуністичних тоталітарних режимів в країнах Центральної та Південно-Східної Європи. Розпад СРСР (4 год)

Питання для обговорення.

1. Політичний розвиток світу в кін. ХХ - на поч. ХХІ ст. Народні антитоталітарні революції 1989—1990 рр. у соціалістичних країнах Східної Європи та їхні особливості.
2. Парламентські вибори в Польщі (червень 1989 р.).
3. Вільні демократичні парламентські вибори в Угорщині. «Оксамитова революція» 1989 р. в Чехословаччині. Утворення Проголошення двох незалежних держав: Чеської Республіки і Словацької Республіки.
4. Перемога демократичної революції в Болгарії.
5. Особливості революції в Румунії. Міжнародні наслідки об'єднання Німеччини.
6. Розпад Югославії, виникнення нових держав. Кризи та конфлікти на терені колишньої Югославії.
7. Серпневі події 1991 р. у Москві та їхні наслідки.
8. Розпад СРСР. Створення Співдружності незалежних держав (СНД).
9. Міжнародні наслідки розпаду СРСР і розвалу світової системи соціалізму.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15,23, 26, 28.]

Тема 21. Основні тенденції політичного розвитку держав світу наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття (4 год)

Питання для обговорення.

1. Зміни балансу сил у Європі та у світі після розпаду СРСР. Кінець біполярного світу.
2. Просування НАТО на схід: проблеми і перспективи. Програма «Партнерство заради миру», її сутність.
3. Глобальні зміни на рубежі ХХ і ХХІ ст. Сепаратизм та інтеграція у міжнародних відносинах.
4. Транснаціоналізація, глобалізація як феномен ХХ ст.
5. Провідні тенденції світового розвитку на поч. ХХІ ст.
6. Європейський Союз: історія, політична структура, досягнення та проблеми розширення.
7. Політика розширення ЄС на Схід: передумови, проблеми та наслідки. Україна на шляху до європейської інтеграції.

8. Революції у арабських країнах Пн. Середземномор'я. Роль інформаційних технологій у соціальних вибухах.
9. Транснаціональна організована злочинність, тероризм нові виклики міжнародній стабільності.
10. Сучасні концепції світового розвитку.

Література: [3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15,23, 26, 28.]

6.Тренінг, КПЗ

Організація та проведення тренінгу

Тренінг є ретельно спланованим процесом надання чи поповнення знань, відпрацювання умінь і навичок, зміни чи оновлення певних ставлень, поглядів і переконань. Тренінг орієнтований на запитання та пошук.

Взірець тренінгу:

«Маніпуляція історичними фактами та подіями як елемент інформаційної війни.»

Тренінг проводиться для тих, кому важливо зробити стати висококваліфікованим фахівцем , самодостатньою особистістю та гідним громадянином свого суспільства.

Мета:

- Взнати що таке маніпуляція суспільною свідомістю.
- Визначити в чому полягає маніпулятивний характер трактування історичних подій, фактів.
- Дізнатися яке значення відіграють соціальні мережі («Вконтакті» «Фейсбук») в системі маніпулятивних технологій в суспільно-політичному житті.
- Розкрити вплив використання інформаційних маніпулятивних технологій у суспільно-політичному житті.

Цільова аудиторія:

- Молоді, активні, цілеспрямовані юнаки і дівчата.
- Хто хоче стати висококваліфікованим фахівцем.
- Хто хоче бути політично грамотним та освіченим громадянином.
- Хто хоче стати активним громадянином та субектом суспільно- політичного життя.
- Кому важливо зробити правильний політичний та громадянський вибір.
- Хто хоче активно приймати участь у розбудові громадянського суспільства в Україні та становленню європейської, демократичної української держави.

На тренінгу будемо:

- Пізнавати свободу громадянського вибору, визначати свої індивідуальні, громадянські та суспільно-політичні цінності.
- Досліджувати місце і роль маніпулятивних політичних технологій в суспільно-політичному житті суспільства.
- Визначати роль масових комунікацій, соціальних мереж в суспільно-політичному житті держави.
- Виявляти та аналізувати факти маніпуляції масовою свідомістю в інформаційному просторі.
- Знати в чому може проявлятися маніпуляція історичними фактами , яка роль ЗМІ в цьому процесі.
- Вчитися виявляти та аналізувати факти маніпуляції історичними фактами в політичній рекламі та пропаганді,
- Формувати знання і вміння протидіяти маніпуляції.

Програма тренінгу.

1. Для чого використовуються маніпулятивні технології та в чому полягає їхній вплив на суспільство?
2. Що таке маніпуляція ?

3. Що таке пропаганда ?
4. Що таке політична пропаганда ?
5. Які існують маніпулятивні технології?
6. Яке місце маніпуляції історичними фактами в політиці?
7. Яка роль масових комунікацій в ході політичних кампаній?
8. Як може відбуватися маніпуляція масовою свідомістю?
9. В чому особливість маніпуляції масами?
10. Яку роль відіграють в маніпулятивних технологіях ЗМІ ?
11. В чому особливість політичної пропаганди та місця в ній історичних фактів як виду маніпуляції?
12. Чому політична реклама є важливою складовою суспільно-політичного життя ?
13. Як протидіяти маніпуляції історичними фактами та подіями ?

Учасникам тренінг допоможе:

- Стати історично освіченими для участі в суспільно-політичному житті суспільства.
- Визначитися з власними переконаннями та цінностями.
- Вміти розставляти пріоритети в процесі політичного вибору.
- Реально уявити себе як активного, історично освіченого громадянина, усвідомити своє важливе місце і значення в політичному житті суспільства.
- Озброїтися позитивною мотивацією та історичними знаннями для участі в суспільно-політичному житті.
- Використовувати соціальні мережі для активної участі в суспільно суспільно-політичному житті.

Індивідуальне завдання з дисципліни „Світова політична історія ” виконується самостійно кожним студентом на основі засвоєння програмного матеріалу. КППЗ охоплює усі основні теми дисципліни. КППЗ оформляється у відповідності із встановленими вимогами. Виконання КППЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з „Світова політична історія ”. КППЗ оформляється у відповідності до встановлених вимог.

КППЗ повинен містити наступні розділи:

1. Титульний аркуш містить:

- назву університету;
- назву кафедри;
- назву навчальної дисципліни;
- номер академічної групи;
- дату подачі РГР викладачеві на перевірку - день, місяць, рік.

2. Зміст.

3. Вступ. Вступ розкриває сутність, стан наукового завдання і його значення. Тут же вказують мету й завдання дослідження.

4. Основна частина. Розкриває наукове дослідження і відповідає обраній темі, вступу й висновкам роботи.

5. Висновки. У висновках вказують результати, отримані при проведенні дослідження, пропозиції або рекомендації щодо вирішення поставленого завдання відповідно до результатів дослідження.

6. Список літератури. Джерела розміщують за абеткою прізвищ авторів або заголовків. Оформлення відбувається в такому порядку

- використана література (у т. ч. періодична);
- література на іноземних мовах;
- Інтернет джерела з обов'язковою позначкою, яка інформація міститься на цьому сайті (порталі). Не припустиме посилання пошуків на сайти.

7. Вимоги до оформлення. Шрифт Times New Roman, 14, полуторний інтервал; поля: верхнє й нижнє – 20 мм, лівє - 25 мм, правє - 15 мм.

Взірець варіанту КППЗу

1. Особливості станово-представницької монархії в Франції, Англії та Німеччині.

Тематика КПЗ

1. Державно-політичний устрій Афіні: афінська демократія
2. Інститути влади в Римі періоду Республіки
3. Принципи політичного управління в Римській імперії: принципат і домінат
4. Державність Візантійської імперії та її вплив на державно-правовий розвиток інших країн
5. Особливості станово-представницької монархії в Франції, Англії та Німеччині
6. Міста-республіки епохи середньовіччя
7. Розвиток самоуправління у феодальній Європі
8. Основні тенденції розвитку держави в період зародження громадянського суспільства
9. Нідерландська революція та її вплив на формування основ держави нового типу
10. Особливості політичного розвитку європейських держав XVI-XVII ст. Абсолютизм
11. Монархія “освіченого абсолютизму” в країнах Європи
12. Ідеологія Просвітництва та її місце у розвитку суспільної свідомості європейських народів
13. Становлення конституційного ладу й утвердження республіки у Франції
14. Еволюція державного ладу Франції періоду Першої імперії
15. Конституційний розвиток Німеччини у першій половині XIX ст.
16. Утворення дуалістичної Австро-Угорської імперії
17. Утворення Німецької імперії
18. Об'єднання Італії
19. Державно-політичні наслідки Першої світової війни для країн Західної Європи
20. Форми державно-територіального устрою в країнах Західної Європи у XX ст.
21. Тоталітаризм як політичний феномен XX ст.
22. Фашизм: витоки, ідеологія
23. Нацизм: особливості тоталітарного режиму Німеччини 30-40 рр. XX ст
24. Диктатура Франко в Іспанії
25. Державно-політичний устрій Німеччини періоду Веймарської республіки
26. Державно-політичний устрій нацистської Німеччини
27. Державно-політичний устрій Італії у міжвоєнний період
28. Політичний розвиток Великої Британії у міжвоєнні роки
29. Розширення виборчого права у Великій Британії у XIX-XX ст.
30. Політичні зміни на європейській карті після завершення Другої світової війни
31. Політичні зміни на європейській карті наприкінці 80-х- початку 90-х років XX ст.
32. Сепаратистські рухи у країнах Західної Європи у післявоєнний період

7. Самостійна робота

№ п/п	Тематика	Кількість годин
1	Тема 1. Світова політична історія як навчальна дисципліна	5
2	Тема 2. Особливості політичної історії Стародавньої Греції та Риму	5
3	Тема 3. Особливості політичної історії держав європейського Середньовіччя	5

4	Тема 4. Виникнення ісламу. Особливості історичного та політичного розвитку цивілізацій середньовічного Сходу	5
5	Тема 5. Основні тенденції розвитку політичної історії у період руйнації політичних традицій Середньовіччя Початок формування індустріального суспільства (кінець XIV- поч. XVIII століть).	5
6	Тема 6. Політичні трансформації в розвитку європейської та американської цивілізації у період Нового часу	5
7	Тема 7 Політична історія світу у період активного розвитку індустріального суспільства (кінець XIX – поч. XX століття)	5
8	Тема 8. Основні тенденції політичного розвитку країн світу напередодні Першої світової війни	5
9	Тема 9. Міжвоєнний період світової історії: суспільно-політичні трансформації (1918-1939 рр.)	5
10	Тема 10. Основні тенденції політичного розвитку країн світу під час Другої світової війни (1939-1945 рр.)	5
11	Тема 11. Геополітичні зміни у післявоєнному світі. Політика «Холодної війни»	5
12	Тема 12. Крах комуністичних тоталітарних режимів в країнах Центральної та Південно-Східної Європи. Розпад СРСР	5
13	Тема 13 Основні тенденції політичного розвитку держав світу наприкінці XX – на початку XXI ст.	7
	Разом	67

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Світова політична історія» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Світова політична історія» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

I семестр

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ, враховуючи поточне опитування)
30%	40%	30%

9 тиждень	15тиждень	17 тиждень
-----------	-----------	------------

II семестр

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПЗ, враховуючи поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
9 тиждень	15 тиждень	17 тиждень	

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійні засоби	1.-13.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Акунін О.С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. Навчальний посібник. Миколаїв: ТОВ «Фірма «Ліон», 2019. 575 с.
2. Балух В. Історія Стародавньої Греції: Курс лекцій для студентів історичних спеціальностей вищих закладів освіти / [В. Балух](#), [Ю. Макар](#). Чернівці: Золоті литаври, 2018. 420 с.
3. Балух В. Історія Стародавнього Риму: Навч. пос / В. Балух, В. Коцур. Чернівці: Книжки XXI, 2019. 680 с. .
4. Всесвітня історія: dtv- Atlas: довідник: 266 сторінок кольорових ілюстрацій / Герман Кіндер, Вернер Хільгеман, Манфред Гергт ; наук. ред. пер. з нім. О.Ф. Іванов. Київ, Ніка- центр, 2002.
5. Всесвітня історія: навчальний посібник / Б.М. Гончар ... [та ін.]. К., Знання, 2018.
6. Гончар Б.М., Машевський О.П., Папенко Н.С., Городня Н.Д., Іванов О.Ф. [та ін.] Нова історія країн Західної Європи й Північної Америки. XVII - 60-ті роки XIX століття підручник для студентів вищ. навч. закл. [Б.М. Гончар та ін] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка 2019. 753 с.

7. Дейвіс Н. Європа: Історія / Пер. з англ. К.: “Основи”, 2018. С. 925–957.
8. Історія сучасного світу . Навчальний посібник. За ред. Доктора історичних наук, професора Г.К. Парієнко. Одеса: ОДЕУ, 2019. 238 с.
9. Клименко В.А. Чубур Н.В. Історія сучасного світу .Навчально-методичний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2018. 93 с.
10. Історія сучасного світу Соціально-політична історія XV–XXI ст./за ред.Ю.А. Горбаня . Навчальний посібник К. «Знання», 2018. 438 с.
11. Крип’якевич І. Всесвітня історія. Кн. 1-3 : К.: Либідь 2018.
12. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. Київ: Либідь, 2018. 592 с.
13. Мак- Ніл Д. Піднесення Заходу. Історія людського суспільства.
14. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1945 – початок ХХІ ст.). Навч. пос. для студ. внз / За ред. М. Швагуляка. Львів: Тріада Плюс, 2019. 700 с.
15. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. М. Швагуляка. Львів: Афіша, 2018 288 с.
16. Орлова Т.В. Історія сучасного світу К.: Вікар, 2019. 446 с.
17. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн. ХХ століття. Київ : Генеза, 2018. 816 с.
18. Holslag, Jonathan (2018). A Political History of the World: Three Thousand Years of War and Peace. Penguin UK. 656 p.
19. Francis Fukuyama. (2019). The Origins of Political Order: From Prehuman Times to the French Revolution, New York: Farrar, Straus and Giroux. 608 pp.
20. Abramson SF, Boix C. **2019**. The roots of the Industrial Revolution: political institutions or (socially embodied) know-how? Work. Pap., Princeton Univ., Princeton, NJ
21. Acharya A, Lee A. **2018**. Economic foundations of the territorial state system. Am. J. Political Sci. 62(4):954–66
22. Acharya A, Lee A. **2019**. Path dependence in European development: medieval politics, conflict, and state building. Comp. Political Stud. 52: 0010414019830716
23. Allen, Denny Rose & Rowan (2018). Ancient Civilizations of the World. Scientific e-Resources.676 p.
24. Becker S, Pfaff S, Rubin J. **2018**. Causes and consequences of the Protestant Reformation. Explorations Econ. Hist. 62(C):1–25
25. Blaydes L. **2018**. State building in the Middle East. Annu. Rev. Political Sci. 20:487–504
26. Blaydes L, Chaney E. **2018**. The feudal revolution and Europe's rise: political divergence of the Christian West and the Muslim world before 1500 CE. Am. Political Sci. Rev. 107(1):16–34
27. Blaydes L, Grimmer J, McQueen A. **2018**. Mirrors for princes and sultans: advice on the art of governance in the medieval Christian and Islamic worlds. J. Politics 80(4):1150–67
28. Blaydes L, Paik C. **2019**. The impact of Holy Land crusades on state formation: war mobilization, trade integration, and political development in medieval Europe. Int. Organ. 70(3):551–86
29. Beard, Mary (2018). A History of Ancient Rome. New York & London: Liveright Publishing. 608 p.
30. Dincecco M, Onorato MG. **2019**. Military conflict and the rise of urban Europe. J. Econ. Growth 21(3):259–82
31. Cantoni D, Yuchtman N. **2018**. Medieval universities, legal institutions, and the commercial revolution. Q. J. Econ. 129(2):823–87
32. Demand, Nancy H. (2006). A History of Ancient Greece in Its Mediterranean Context. Cornwall-on-Hudson, NY: Sloan Publishing.
33. Dincecco M, Wang Y. **2018**. Violent conflict and political development over the long run: China versus Europe. Annu. Rev. Political Sci. 21:341–58

34. Le Goff, Jacques (2018). The Birth of Europe: 400–1500. WileyBlackwell. 375 p.
35. Chazan, Robert (2019). The Jews of Medieval Western Christendom: 1000–1500. Cambridge: Cambridge University Press. 362 p.
36. Chase, Kenneth (2018). Firearms: A Global History to 1700. Cambridge: Cambridge University Press. 290 p.
37. Finer SE. **2018**. The History of Government from the Earliest Times: The Intermediate Ages, Vol. 2. New York: Oxford Univ. Press
38. Fukuyama F. **2018**. Political consequences of the Protestant Reformation, part I. Am. Interest Oct. 31. <https://www.the-american-interest.com/2017/10/31/political-consequences-protestant-reformation-part/>
39. Grzymala-Busse A. **2018**. Nations Under God: How Churches Use Moral Authority to Influence Policy. Princeton, NJ: Princeton Univ. Press
40. Johnson ND, Koyama M. **2019**. States and economic growth: capacity and constraints. Explorations Econ. Hist. 64:1–20
41. Kaspersen LB, Strandsbjerg J, eds. **2019**. Does War Make States? Investigations of Charles Tilly's Historical Sociology. New York: Cambridge Univ. Press
42. Teschke B. 2018. After the Tilly thesis: social con-ict, differential state formation and geopolitics in the construction of the European system. See Kaspersen & Strandsbjerg 2017, pp. 25–51

Додаткова література:

43. Ададуров В. Історія Франції. Королівська держава та створення нації (від початків до кінця XVIII століття). Серія “Історія країн світу” / Вадим Ададуров. Львів : Вид-во УКУ, 2002. 412 с.
44. Арендт Х. Джерела тоталітаризму / Ханна Арендт [пер. з англ. В. Верлок] К. : Дух і Літера, 2005. 584 с.
45. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV-XVIII ст. Том 1. Структура повсякденності: можливе і неможливе / Фернан Бродель [пер. з франц. Г. Філіпчук]. К. : Основи, 1995. 543 с.
46. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV-XVIII ст. Том 2. Ігри обміну / Фернан Бродель [пер. з франц. Г. Філіпчук]. К. : Основи, 1997. 585 с.
47. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV-XVIII ст. Том 3. Час світу / Фернан Бродель [пер. з франц. Г. Філіпчук]. К. : Основи, 1998. 631 с.
48. Відкритість. Суспільство. Влада. Від Нантського едикту до падіння комунізму / Авт.-упоряд. Е. Ле Руа Ладюрі [пер. з франц. Є. Марічева]. К. : Ніка-Центр, 2008. 264 с. (Серія “Ідеї та Історії”; Вип. : 2).
49. Віллем Ж.-П. Європа та релігії: ставки ХХІ ст. / Жан-Поль Віллем [пер. з франц. Дм. Каратеев]. К. : Дух і Літера, 2006. 336 с.
50. Віперман В. Європейський фашизм. Порівняльний аналіз (1922–1982) / Вольфганг Віперман [пер. з нім. В. Швед]. К. : Дух і Літера, 2008. 278 с.
51. Вульф Е. Європа і народи без історії / Ерік Вульф [пер. з англ. І. Пошивайла]. К. : Вид-дім “КМ Академія”, 2004. 535 с.
52. Гобсбаум Е. Вік екстремізму: коротка історія ХХ ст. (1914-1991 рр.) / Ерік Гобсбаум. – К. : Альтернативи, 2001. 543 с.
53. Греки, араби і ми. Дослідження ісламофобії в гуманітарних науках / за ред. Ф. Бютгена [пер. з франц. А. Репа]. К. : Ніка-Центр, 2012. 304 с. (Серія “Ідеї та Історії”; Вип. : 8).
54. Європа та її болісні минувшини / за ред. Ж. Мінка [пер. з франц. Є. Марічева]. К. : Ніка-Центр, 2009. 272 с. (Серія “Ідеї та Історії”; Вип. : 4).
55. Історія Норвегії / К. Гелле, Р. Даніельсон, Е. Говланд, Т. Грьонлі [пер. з норв. Н. Іванічук]. Львів : Літопис, 2001. 336 с.
56. Маккормак Дж. Історія Ірландії / Джон Маккормак [пер. з англ. А. Олійник]. К. : Юніверс, 2006. 296 с.

57. Фюре Ф. Минуте однієї ілюзії. Нарис про комуністичну ідею у ХХ столітті / Франсуа Фюре [пер. з франц. В. Каденко]. – К. : Дух і Літера, 2007. 810 с.
58. Хобсбаум Э. Эхо “Марсельезы”. Взгляд на Великую Французскую революцию через двести лет / Эрик Хобсбаум [пер. с англ. И. Дойчера]. – М. : Интер-Версо, 1991. – 271 с.
59. Blumberg, Arnold (1995). *Great Leaders, Great Tyrants?: Contemporary Views of World Rulers Who Made History*. Westport, Connecticut: Greenwood Press. 368 p.
60. Kennedy, David M.; Cohen, Lizabeth (2016). *The American Pageant: A History of the Republic* (16th ed.). Boston: Houghton Mifflin. 1176 p.
61. Kokkonen A, Sundell A. **2014**. Delivering stability—primogeniture and autocratic survival in European Monarchies 1000–1800. *Am. Political Sci. Rev.* 108(2):438–53
62. Møller J. **2014**. Why Europe avoided hegemony: a historical perspective on the balance of power. *Int. Stud. Q.* 58(4):660–70
63. Møller J. **2017a**. *State Formation, Regime Change, and Economic Development*. New York: Routledge
64. Ober J. **2015**. *The Rise and Fall of Classical Greece*. Princeton, NJ: Princeton Univ. Press
65. Rubin J. **2017**. *Rulers, Religion, and Values: Why the West Got Rich and the Middle East Did Not*. Cambridge, UK: Cambridge Univ. Press
66. *Wess Mitchell (2018). The Grand Strategy of the Habsburg Empire. Princeton University Press. p. 307.*
67. McKay, Derek (2014). *The Rise of the Great Powers 1648 - 1815*.
68. Teschke B. 2003. *The Myth of 1648: Class, Geopolitics, and the Making of Modern International Relations*. London: Verso
69. Teschke B. 2017. *After the Tilly thesis: social conflict, differential state formation and geopolitics in the construction of the European system*. See Kaspersen & Strandsbjerg 2017, pp. 25–51
70. Van Zanden J, Buringh E, Bosker M. 2012. The rise and decline of European parliaments, 1188–1789. *Econ Hist. Rev.* 65(3):835–61
71. Scheidel W. 2019. *Escape from Rome: The Failure of Empire and the Road to Prosperity*. Princeton, NJ: Princeton Univ. Press
72. Wang Y. 2018. *Sons and lovers: political stability in China and Europe before the Great Divergence*. Work. Pap., Harvard Univ., Cambridge, MA. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3058065>
73. Wickham C. 2016. *Medieval Europe*. New Haven, CT: Yale Univ. Press
74. William I Hitchcock (2018). *The Age of Eisenhower: America and the World in the 1950s*. Simon and Schuster. 672 p.